Червеният разум
(Пурпурният архангел)

от шейха на озарението Шихабуддин Йахйа ибн Хабеш ес-Сухраварди قدّس سرّه

С името на Бога, Най-милостивия, Премилосърдния

Да възхвалим Владетеля, който управлява и двата свята и от чието съществуване идва съществуването на всяко нещо в миналото, всяко нещо в настоящето и всяко нещо в бъдещето! *Той е първият и последният и явният и скритият. И той всяко нещо знае.* И поздрави и най-добри пожелания за посланиците (на Бога) до всички творения и най-специално за Избрания и Най-възхвален (Мухаммед), чрез когото вестителството (от Бога) бе запечатано, а също и за неговите другари, най-вещите във вярата! Нека Богът е доволен от всички тях!

Един от моите скъпи приятели ме попита дали птиците имат език, чрез когото разбират една друга.

– Да, имат. – отвърнах аз.

– Откъде знаеш? – попита той.

– В началото, когато даряващият формите пожела да ме осъществи, той ме създаде във формата на *сокол*. – казах аз. – В света, в който се намирах, имаше и други соколи и ние говорихме едни с други, слушахме се едни други и разбирахме нашите думи.

– А как попадна в състоянието, в което се намираш в момента?

– Веднъж, когато двамата ловци, Съдба (каза) и Предопределение (кадер), хвърлиха мрежата на Написаното (бъдеще) и я изпълниха със стръвта на Желанието (ираде) – успяха да ме заловят. Те ме отвлякоха от родната ми страна, където се намираше нашето гнездо и ме завлякоха в друга, чужда страна. Там запечатаха клепачите ми, оковаха ме с четири вериги и назначиха десет стражи да бдят над мен. Петима от тях застанаха с лице към мен и с гръб към външния свят, а другите пет – с лице към външния свят и с гръб към мен. Петимата, които бяха с лице към мен ме държаха до такава степен в Света на смущението и недоумението, че впоследствие забравих за моето гнездо, родната си страна и всичко друго, което знаех. И така докато започнах да смятам, че винаги съм се намирал в сегашното си състояние.

След като мина известно време, очите ми започнаха да се отварят съвсем слабо, а аз – да се оглеждам настрани доколкото можех. Отново започнах да виждам неща, които отдавна не бях виждал. Бях във възторг от видяното. Всеки ден очите

ми се отваряха малко повече от предишния и така виждах неща, които ме караха да се удивявам и изумявам. Най-накрая очите ми се отвориха изцяло и аз бях способен да видя света такъв, какъвто е. Погледнах веригите и оковите, които ме обездвижваха, също и стражите, които бдяха над мен. Запитах себе си: „Дали тези окови някога ще бъдат снети? Дали тези пазачи някога ще престанат да ме следят? Дали крилата ми ще бъдат развързани така, че поне за момент да полетя отново във въздуха, освободен от тези окови?"

Един ден, след като мина известно време, забелязах, че пазачите не ме следяха внимателно. Казах си, че няма да намеря по-добра възможност да избягам, затова изкуцуках до един от ъглите и така, както си бях окован, се хвърлих в пустошта.

Там забелязах някой, който се приближаваше. Пристъпих напред и го поздравих, а той ми отвърна много сърдечно. Погледнах към него и видях, че лицето му е червено, а косите му – пурпурни. Помислих го за младеж и му казах:

– Млади пътнико, откъде идваш?

– Синко мой, ти бъркаш по мой адрес. Наричаш ме млад, а аз съм първото дете на творението!

– Тогава защо не си побелял?

– Аз наистина нося сияйните черти на побелял възрастен, но същите тези ловци, които те оковаха и назначиха стражи над теб, отдавна хвърлиха и мен в тази черна дупка. Червения-румен цвят, в когото ме виждаш е резултат от това, докато в действителност аз съм сияйно бял. Всяко сияйно бяло нещо, което по някакъв начин се окаже свързано с черния мрак изглежда червено. Като слънцето по време на залез и по време на изгрев. От една страна то е свързано със светлината на деня, а от друга – с тъмнината на нощта и затова изглежда червено. По същия начин и Месечината при новолуние. Макар и нейната светлина да е взета назаем от Слънцето, тя все пак сияе. И от една страна тя отразява светлината на Слънцето, но от друга страна е потъмнена от вечерния здрач, затова изглежда червена. Така е и с пламъка на огъня. В сърцевината си той е бял, но пушекът, който се отделя от него е черен и затова между тях двете той изглежда червен. Има и много други подобни примери.

– Възрастни човече, откъде идваш? – попитах аз.

– Отвъд пределите на планината *Каф*. – отвърна той – Твоето гнездо също е там, но ти си забравил.

– А какво правиш тук? – попитах аз.

– Аз съм пътник. – отвърна той. – Непрестанно скитам по света и наблюдавам най-възхитителни неща.

– Какви чудеса си видял по света? – го попитах.

– Седем неща. – отвърна той. – Първо: *Планината Каф*, която обхваща този свят. Второ: *Перлата, която блести през нощта*. Трето: *Дървото Туба*. Четвърто: *Дванадесетте работилници*. Пето: Желязната ризница на Давид. Шесто: *Мечът с дамаскиново острие Баларак*. Седмо: *Изворът на живота*.

– Разкажи ми за тези неща! – помолих аз, а той започна.

– Най-напред *Планината Каф* обхваща света и се състои от единадесет планински върхове. Когато се освободиш от оковите си ще бъдеш способен да странстваш отвъд пределите ѝ, по същия начин както бе доведен тук, отвъд нейните предели, защото рано или късно всяко нещо се завръща към своя произход.

– А как да стигна там? – попитах аз.

– Пътят е труден. – отвърна той. – Първите два планински върха, които трябва да преодолееш по пътя си са студен и горещ. Но техните студ и горещина са отвъд всякаква мярка.

– Това е лесно. – отвърнах аз. – Ще прекося студения през лятото, а горещия през зимата.

– Това ще бъде грешка, – каза той – защото климатът там никога не се променя.

– Какво е разстоянието до тези планински върхове? – попитах аз.

– Колкото и да пътуваш, най-накрая отново ще се завърнеш в началната точка. Подобно на стрелката на компас – единият ѝ край лежи на центъра, а другият се върти по периферията. Но колкото и да се върти, никога не е способен да напусне периферията.

– А може ли да прокопая тунел през тях и да изляза от другия край? – попитах аз.

– Тези планински върхове е невъзможно да бъдат прокопани. – каза той. – Но онзи човек, който притежава нужната способност, може да ги преодолее на мига, без да му се налага да ги прокопава. Подобно на балсамът, който преминава от дланта към гърба на ръката, когато бъде затоплен, изложен на слънчевата светлина, поради специфичните му свойства. Ако и ти притежаваш същите свойства може да прекосиш тези две планински върха на мига.

– Как мога да придобия това качество? – попитах аз.

– Ще ти разкрия отговора по време на този разговор, стига да си способен да го схванеш.

– Когато прекося двата планински върха, останалата част от пътуването ще бъде ли по-лесна?

– Ще бъде по-лесна, но само при положение, че знаеш как. Някои завинаги остават затворници на първите два върха. Други достигат третия и засядат там. Други достигат четвъртия, петия и т.н. чак до единадесетия. Колкото по-проницателна е птицата, толкова по-далеч стига.

– След като ми разказа за *Планината Каф,* може ли да ми опишеш *Перлата, която блести през нощта*? – попитах аз.

– *Перлата,* която блести през нощта също се намира на *Планината Каф,* – отвърна той, – но тя е на третия планински връх. Нейното същество озарява тъмната нощ, но тя не стои в едно положение. Блясъкът ѝ идва от *Дървото Туба*. Когато тя застане противоположно на *Дървото Туба,* страната ѝ, обърната към теб, е ярка като пламтящ фосфор. Когато тя се доближи малко до *Дървото Туба,* малка част от нейния диск потъмнява, макар и останалата ѝ част да продължава да блести. Колкото повече тя се доближава до *Дървото Туба,* толкова повече потъмнява страната ѝ, обърната към теб. Въпреки това, онази страна от *Перлата,* обърната към *Дървото,* винаги блести. Когато тя застане изцяло пред *Дървото,* цялата ѝ страна, обърната към теб, изглежда тъмна, въпреки, че другата ѝ страна, обърната към *Дървото* е блестяща. Аналогично, след като тя започне да се отдалечава от *Дървото,* малка част от нея заблестява. И колкото повече се отдалечава от *Дървото,* толкова по-голяма част от страната ѝ, обърната към теб, започва да блести. Но това не значи, че светлината (на Дървото) се увеличава, а че площта (от страната ѝ обърната към теб), която получава светлина се увеличава, а площта, която не получава светлина намалява. И така докато *Перлата* отново застане противоположна на *Дървото* и цялата ѝ страна (обърната към теб) заблести.

Ето нагледен пример как се случва това. Вземи едно кълбо и го пробий с игла през центъра. После прекарай нишка през отверстието. Напълни чаша вода и постави кълбото на повърхността ѝ така, че половината от него да е над водата, а другата половина – под водата. Представи си, че кълбото се е завъртяло около себе си и повърхността му вече десет пъти е омита от водата. Въпреки това, ако някой погледне от дъното на чашата, той ще вижда единствено половината, потопена във водата. И докато погледът му се намира се под нивото на повърхността на водата, ако той започне да се надига, постепенно ще престане да вижда само половината, потопена под водата, а ще започне да забелязва и малка част от половината, намираща се над водата. Колкото повече погледът му се надига към повърхността на водата, толкова по-малко ще вижда потопената половина и толкова повече ще вижда изплувалата половина. Когато погледът му застане точно на нивото на повърхността на водата, ще вижда двете половини поравно – половина под водата и

половина над водата. Когато погледът му се издигне над нивото на повърхността, ще започне да вижда все по-голяма част от кълбото над водата, и все по-малка – под водата. Най-накрая, когато погледът му застане изцяло над чашата, ще вижда единствено онази половина от кълбото, която е над водата.

Ако някой възрази, че нито кълбото, нито водата могат да бъдат видени, когато се гледа под чашата, ще му отговорим, че това е възможно стига чашата да е направена от кристал или друга прозрачна материя. В нашия пример с кълбото и чашата, самият наблюдател е този, който кръжи около тях. Но в случая с *Перлата, която блести през нощта* и *Дървото Туба,* те самите кръжат около наблюдателя.

– А какво представлява *Дървото Туба* и къде се намира то? – попитах аз.

– *Дървото Туба* е огромно дърво и всеки, който е небесен го вижда всеки път, когато се разхожда в Рая. То се намира в средния от споменатите единадесет планински върхове.

– То дава ли плодове? – попитах аз.

– Всички плодове, които виждаш на този свят растат от това дърво. Дори плодовете, които сега се намират пред теб са от него. Ако не беше това *Дърво,* пред теб нямаше да има нито плодове, нито дървета, нито цветя, нито растения.

– А каква е връзката между това *Дърво* и плодовете, дърветата, цветята и растенията? – попитах аз.

– Птицата *Симург* е свила гнездото си на върха на *Дървото Туба*. Всеки ден призори *Симургът* напуска гнездото си и разперва крилата си над земята. Под въздействие на крилата му плодовете растат по дърветата, а растенията – по земята.

– Слушал съм, че Зал е отгледан (като дете) от *Симурга* и че Рустам е успял да убие Исфандиар също с помощта на *Симурга*. – казах аз.

– Да, това е вярно. – отвърна възрастният човек.

– А как се е случило това? – попитах аз.

– Когато Зал се родил, косата му била бяла, а лицето му – бледо (като албинос). Баща му наредил той да бъде захвърлен в пустошта, а майка му, въпреки големите родилни болки, също се съгласила на това, когато сама видяла колко грозен и противен е нейният син. И така Зал бил изоставен. Било зима, а времето – много студено и никой не очаквал той да оцелее задълго. Но след няколко дни, когато родилните болки преминали, майка му изпитала състрадание и започнала да съжалява за постъпката си. Казала си: „Нека незабавно отида в пустошта и да видя какво се случва с моя син.“ Когато пристигнала там, заварила сина си жив и здрав, застанал под крилете на *Симурга*. Когато Зал видял майка си той се усмихнал, а тя го прегърнала и го накърмила. Тъкмо се канела да го върне вкъщи, когато си казала:

„Не мога да се върна преди да разбера как синът ми е оцелял през това време." Отново го поставила под крилете на *Симурга* и се скрила наблизо. Когато нощта паднала *Симургът* отлетял, а вместо него пристигнала газела, която накърмила Зал. Когато той се нахранил, газелата го приютила, давайки му подслон чрез своето тяло, пазейки го от дебнещи опасности. Чак тогава майка му се изправила, взела сина си от газелата и го завела обратно вкъщи.

– Каква е загадката, която се крие в това? – попитах аз.

– Попитах *Симурга* същото нещо. – каза възрастният човек. – А той ми отговори: „Зал се роди под знака на *Дървото Туба,* затова не можехме да си позволим да го оставим да загине. По тази причина предадохме малкото на газелата на ловците, а вместо това вложихме в сърцето ѝ милост и състрадание към Зал. И така тя се грижеше за него през нощта, а аз го вземах под крилете си през деня."

– А какво ще кажеш за историята с Рустам и Исфандиар? – попитах аз.

– Рустам бил неспособен да надвие Исфандиар. – отвърна той. – Когато той се завърнал вкъщи ранен, баща му си спомнил за *Симурга* и го призовал на помощ. А *Симургът* има такава способност, че ако пред него бъде поставено огледало или нещо подобно на огледало, всяко око, което погледне към него ще бъде заслепено (смаяно). Зал притежавал желязна броня, която полирал много внимателно, а после я надянал върху Рустам, а пък на главата му поставил полиран шлем. По същия начин покрил и неговия кон, а после го пратил да се сражава, застанал противоположно на *Симурга*. Исфандиар бил принуден да се изправи противоположно на Рустам и когато се доближил до него отражението на лъчите от *Симурга,* падащи върху бронята му и шлема му поразили очите му и го заслепили, неспособен да види каквото и да било. Тъй като никога преди не изпитвал нещо подобно, той си помислил, че е ранен и двете си очи, паднал от коня си и загинал в ръцете на Рустам.

– Значи стрелата с двете пера, за която говорят, са двете криле на *Симурга*. – казах аз. А после попитах възрастния човек:

– Смяташ ли, че на този свят има само един *Симург*?

– Само онези, които не знаят, смятат така. В действителност във всеки момент от *Дървото Туба* към Земята един *Симург* излита, а този, който е на Земята отлита. Във всеки момент един *Симург* се появява, а друг изчезва. И във всеки момент един *Симург* отлита от *Дървото Туба* към Земята, а друг отлита от *Дървото Туба* към *Дванадесетте работилници*.

– Възрастни човече, какви са тези *Дванадесет работилници*? – попитах аз.

– Знай преди всичко, че когато нашият Владетел пожела неговото царство да процъфти, най-напред устрои да процъфти нашия свят. След това той ни нареди да

вложим своите усилия и да поставим основите на *Дванадесетте работилници*. Във всяка работилница Той постави по няколко чирака. След това нареди на тези чираци да вложат усилията си и да основат друга работилница, намираща се под дванадесетте, като в тази работилница също постави майстор. След това нареди на майстора да вложи усилия да основе втора работилница, под неговата. След това постави майстор във втората работилница и му нареди да вложи усилия да основе трета работилница, под неговата. И така докато работилниците една под друга станаха седем, всяка със своя майстор.

След това Той облече с одеждата на прелестта и почитта всеки от чираците, намиращи се в *Дванадесетте работилници*. После даде такава одежда на първия майстор (от седемте), а също и две от *Дванадесетте работилници*. После даде одежда на втория майстор и други две от *Дванадесетте работилници*. После даде одежди и на третия и четвърти майстор, но одеждата на четвъртия беше от брокат и беше по-красива от всички останали. На него обаче повери само една работилница, като в същото време му нареди да надзирава всичките дванадесет. На петия и шести майстори даде същото, каквото даде на първия, втория и третия. Когато стигна до седмия майстор, беше останала само една работилница. Той я даде на него, но без да му дава одежда на прелестта и почитта. Тогава седмият майстор се оплака: „Всеки майстор има по две работилници, а аз – само една. И всеки от тях има одежда на прелестта и почитта, а аз нямам." Тогава Владетелят заповяда да бъдат основани две допълнителни работилници, които да бъдат поверени на него.

Под всичките тези работилници бе създадено просторно плодородно поле, а грижата за него бе поверена на седмия майстор. Също бе постановено, че половината от брокатената одежда на четвъртия майстор непрестанно трябва да се предава като привилегия на седмия майстор, докато останалите получават нови одежди във всеки момент, по същия начин, както обяснихме и при *Симурга*.

– Възрастни човече, – казах аз, – какво плетат в тези работилници?

– Най-вече брокат, – отвърна той, – а също и най-различни други неща, които не могат да бъдат проумени от всеки. *Желязната ризница на Давид* също се приготвя в тези работилници.

– А какво представлява *Желязната ризница на Давид*? – попитах аз.

– Всички тези вериги, с които си окован, са именно *Желязната ризница на Давид*. – отвърна той.

– По какъв начин се изработва тя? – попитах аз.

– Във всеки три от *Дванадесетте работилници* горе се изработва по една халка. И така в Дванадесетте взети заедно се изработват четири недовършени халки.

След това тези халки се представят пред седмия майстор, а той от своя страна ги хвърля в плодородното поле, където престояват за известно време. След това четирите халки се хвърлят върху една обща, където се съединяват взаимно и се оформят окончателно. После улавят *сокол* като теб и му навличат ризницата изцяло.

– Колко халки съдържа всяка желязна ризница? – попитах аз.

– Ако можеш да ми отговориш колко капки има в океана и аз ще ти отговоря колко халки има в ризницата.

– А как някой може да се освободи от тази ризница? – попитах аз.

– Чрез *Мечът с дамаскиново острие Баларак*. – отвърна той.

– А къде може да се намери *Мечът Баларак*? – попитах аз.

– На този свят има екзекутор, – каза той, – този меч е в неговите ръце. Всеки път, когато някоя ризница изпълни своята служба и настъпи време да освободи уловения в нея дух, екзекуторът я удря толкова силно, че всяка халка от нея се разпада на парчета.

– А онези, които са облекли желязната ризницата, по еднакъв начин ли усещат удара на екзекутора? – попитах аз.

– Не, усещат го по различен начин. – отвърна той. – Някои изпитват толкова силна болка, че дори някой да живее сто години и през цялото време да мисли за най-силната болка, която може да си въобрази, пак няма да е способен да си представи болката, предизвикана от *Меча Баларак*. Други понасят удара по-леко.

– А какво да сторя, че и аз да понеса болката по-леко? – попитах аз.

– Намери *Извора на живота* – отвърна той, – и полей главата си с водата от него, та да може желязната ризница да олекне и да се разхлаби. Така ще бъдеш неуязвим за удара на меча, защото тази вода смекчава ризницата. А когато ризницата омекне, ударът също омеква и вече не причинява такова страдание.

– Къде се намира *Изворът на живота*? – попитах аз.

– В тъмнината. – отвърна той. – Ако искаш да го намериш вържи връзките на обувките си по същия начин както ги върза *Хизр* (оставини ги разхлабени) и поеми по пътя на пълното доверие (теуеккул), та да достигнеш тази тъмнина.

– А в коя посока се намира този път? – попитах аз.

– В която и посока да тръгнеш. – отвърна той. – А тръгнеш ли – ще пристигнеш.

– А какъв е отличителният признак на тази тъмнина? – попитах аз.

– Чисто черното. – отвърна той. – Дори и в момента ти също се намираш в тази тъмнина, но не го съзнаваш. Защото онзи, който се движи, съзнавайки, че се намира в тъмнината съзнава, че до момента също се е намирал в нея и че никога не е

виждал светлината. Това е първата стъпка за тези, които искат да поемат този път. Оттам нататък те могат да стигнат навсякъде, защото всеки постигнал това състояние е способен да продължи нататък. Търсачът на *Извора на живота* трябва да скита много в тъмнината и да премине през най-различни ужаси и печали. Но ако той е достоен, най-накрая ще съзре светлина след тъмнината. А след това той не трябва да губи тази светлина, защото светлината на *Извора на живота* идва директно от небесата. И когато неговото търсене завърши и той се изкъпе с водата от *Извора на живота*, вече ще бъде в неуязвим за удара на *Меча Баларак*.

Предай се пред острието на Меча на любовта,
та да добиеш вечен живот.
Защото, кълна се в Меча на бу Йахйа (бащата на живите),
истински жив е само онзи, който бъде посечен от него.

Който се изкъпе в този извор, никога повече няма да се омърси. Онзи, който достигне дълбокия смисъл на реалността е намерил *Извора на живота*. Онзи, който изплува от *Извора на живота* е добил свойството на балсама, преминаващ от дланта към гърба на ръката, когато бъде затоплен под лъчите на Слънцето. Онзи, който се превърне в *Хизр* може лесно да прекоси *Планината Каф*.

Когато разказах тази история на моя скъп приятел, той ми отвърна:

– Ти си *соколът*, който е бил хванат от ловците, но сега той самият е станал ловец. Ето, привържи ме към твоята халка за птици, защото аз съм добър улов.

Аз съм този сокол, който ловците по целия свят преследват всеки момент,
а моята плячка са черноокИ газели, от чиито очи мъдростта капе като сълзи.
В наше присъствие думите онемяват,
защото близо до нас скритият смисъл се ражда.